

«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

ЭҢСИЭЛИ

2016 сыл
Балабан ыйын
6 күнэ
Оптуорунньук
№ 102 (10497)

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭҺЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын мунһабыттан бэлиттээһиннэр

От үлэтин былаана балабан ыйын 5 күнүнээҕи туругунан 67,7%-на тэҥнэспит. 20 604 га сир охсуллан 23 834 тонна от кыстыкка бэлэмнэммит. Атын улуустары ылан көрдөххө Ханалас уонна Горнай улуустара уустук балаһыаньылаахтар. Нам улууһа кыстыгы туоруур ото барыллаан 35 190 тоннага тэҥнэһэр.

Үөрэх бары тэрилтэлэрэ үлэлиир көңүлүлэрин ылан үлэлэрин сафалаатылар. Ол эрэн, оттук кэмэ сафалана илик буолан, алын сүһүөх кылаастар үөрэхтэрэ, дөтсөд оҕолоро тохтолуунна. Улууспутугар балабан ыйын 9 күнүттэн «Намкоммунтеплоэнерго» АО ититии ситимин холбуура былааннар.

Хамафаттатаабы «Эрчим» спортивнай комплекс баазатыгар оҕо спортивнай оскуолата тэриллибит.

«Эрэл» ТХПК иһитиннэрбинэн, арыыны оноруу былаанын 112% толорон иһэллэр. Үүт тутуута былырынгыттан 60-ча тоннанан куоһаран иһэр. Сорох нэһиликтэргэ сайылыктарыттан киирэн эрэллэр. Техническэй регламент киирбитинэн, Никольскай нэһиликтэргэ тутулла турар сүөһүнү өлөрөр сыах буйга аһыллан үлэтин сафалааба. Маны таһынан оҕуруот аһын харайар дьиэ тутуута сафаланан сваялара түспүттэ.

Спорт эйгэтигэр биир дойдулаахпыт Анатолий Гладков Кыргызстан Чолпон-Ата куоратыгар балабан ыйын 3-4 күнүгэр ытыллыбыт мас-рестлингна Аан дойдучемпионатыгар 80 киилэбэ 23 спортсментан кыһыл көмүс мэдээли ылары ситистэ.

Нам улууһуттан Дальнай Востокка боксага бастыыр иһин турнирга 4 спортсмен Дьокуускайга эрчиллэ сылдьаллар.

Балабан ыйын 8 күнүгэр Н.С. Охлопков аатынан улуустаабы гимназияга үгэскэ кубулуйбут үөрэх тэрилтэлэрин үлэһиттэрин «сентябрьскайдаабы» сүбэ-мунһахтара ытыллара былааннар.

Бэлиттэнэ С. АРГУНОВ

БОЛҔОЙУН! ЭЛЕКТРОННАЙ СУРУТУУ

«ЭҢСИЭЛИ» хаһыакка 2016 сыл иккис аңарыгар электроннай сурутуу ытыллар. Редакцияга кэлэн дуоғабар түһэрсиллэр, сурутууну төлөнөр, электроннай почта аадырына тиксэриллэр. Хаһыат PDF форматынан ааҕааччыга тиэрдиллэр.

6 ыйга — 210 солк.,
3 ыйга — 105 солк.,
1 ыйга — 35 солк.

Хаһыат индексэ — P0005, нэдиэлэбэ иккитэ (оптуорунньук, бэатинсэ) тахсар.

Тупсарыы сылыгар

ҮЛЭ ҮТҮӨ ТҮМҮКТЭРЭ

Тупсарыы сылын чэрчитинэн сайынгы үлэлэр хайдах баран иһэллэрин билсэри, «Таастаах нэһиликтэ» МТ баһылыгын солбуйааччы Л.Г. Атласованы кытта көпсөттүм:

-Быйыл муниципальнай тэриллиилэр тупсарыы үлэтин ытыалларыгар аналлаах республикатаабы куонкуруу ааһаммыт кыайыылаах тахсыбыппыт. Ыам ыйыгар ОДьКХ министриэтибэтин кытта сөбүлэһингэ илии баттаабыппыт, 4,5 мөлүйүөн харчыны көмө ылбыппыт.

Эрдэ былааннаммытын курдук, Тупсарыы сылын Таастаах нэһиликтэ 2 улахан үбүлүөйдээх даатаба анаата. Ол курдук, үлэ-хамнас барыта нэһиликтэ сөргүтүллүбүтэ 30 сылыгар, 1Хомустаахтан араханан, туспа нэһиликтэ буолбута 170 сылын чэрчитинэн ытыллар. Сааскыттан ырааһырды 2 ыйа биллэриллэн, олохтоохтор, тэрилтэлэр, уопсастыбаннай тэрилтэлэр, бары биир киһи курдук турунан, бөһүөлөк тулатын ыраастаатылар.

Нэһиликтэ, бастатан туран, сынныалан пааркатын сөргүтүүгэ үтүмэн үгүс үлэ барда. Паарканы тупсарыыга дьон бары ылсан үлэлэттилэр. Ол курдук, В.Д., Г.Д. Баишевтар онорбут үбүлүөйүнэй сэргэлэрэ олус табылына. П.С. Гаврильев дьиэ кэргэнинэн оҕо оонньуур зона-тыгар онорбут Алаа оҕонньор уола-тырынаан туран монуоннаах сэргэлэрэ нэһиликтэ историятын сырдатар сыаллаах туруорулунна. Маны сэргэ 2 хачыал, кумаха оонньуур, сахалыы матыып-

таах бэрэбинэнэн оҕоһуллубут ыскамыайка барар буоллулар. Түһүлгүбэ көрөөччүлөр олорор сирдэрин эбэн биердибит. Кири аанга уонна паарка ортогугар улахан ааркалар турдулар. Киин түһүлгүбэ Уус Алдантан сылдьар маастардыын С.И. Аргунов Бааха сэргэ, 9 кыра ураһа уонна каркаас тутуллаах 1 улахан ураһа тутаннар, паарка силигин ситтэ.

Монументальнай тутууларга болгомто уурулунна. Нэһиликтэ биер улахан көстүүлээх сиригэр Сөргүтүү болуоссата баар буолла. Болуоссат фонтаннаах, тимир атахтардаах банаардарынан сырдаттылына, тулатыгар араас дьэрэкээн бэйэлээх сибэккилэр силигили үүннүлэр. Ыччат скверигэр таас билиитэ-нэн тротуар тардылына, тулата сырдаттылына, киһи олорон сынныанарыгар анаан беседка, ыскамыайкалар оҕоһулуннулар. Кыайыы скверин күрүөтэ ситэрилиннэ, банаардар ыйаннылар, кырааскаланна.

Бэс ыйыгар 5 оскуола оҕотун Намнаабы үлэнэн хааччылар киин үбүлээн, Д.П. Гаврильева салайан, волонтердар тэрээт-тэрэ нэһиликтэ ис-тас өтгүн, сынныалан пааркатын ыраастаата, сквердэргэ сибэкки олорто, сайыны быһа сибэккилэргэ уу кутта.

350 тыһ. солк. суумага элбэх квартиралаах оскуола урукку уопсай дьиэтин аңара, «Тускул» хаһаайыстыба эргэ хотоно көтүрүлүннүлэр. Элбэх кыбартыралаах дьиэ аңара библиотекага, почтага анаан оҕоһуллохтоах. Эргэ дьиэ маһын туһага таһааран, 3 бааһынай хаһаайыстыба

сүөһүтэ турар 2 хотоно тутулар. Бу хотонго «Тускул» хаһаайыстыба саха бороудалаах ынахтара кыстыахтаахтар.

Нэһиликтэ иһинээҕи суолларга болгомто уурулар. СӨ суолга фондатыттан бэриллибит 328 тыһыынча солкуобайыгар сэлэннээҕи иһинээҕи суоллары кэннэрдүбүт. Д.Ф. Алексеев уонна И.И. Аргунов аатынан уулуссаларга 300 м-бэ кумах кутулунна. Хаһыс да сылын уулуссаларга уоту кэмчиликер лаампалары ыйыыр үлэ ытытыбыт. Бу сайын оскуола таһынаабы Аммосов уулуссатыгар саңа уоту кэмчиликер лаампалары ыйаттыбыт. Инньэ гынан, нэһиликтэ 100% сырдаттылына.

Харчы сороҕор 1,5 мөл.суумалаах спортивнай былаһаакка оскуола кэннигэр тутуллохтоах. Былаһаакка аныгы ирдэбиллэргэ эппиэттир футболлуур хонуулаах, баскетболлуур, сүүрэр сирдэрдээх, уулуссатаабы тренажердардаах буолуохтоах. Маны таһынан өссө 1 оҕо былаһаакката тутулло. Оҕо-уруу долгуйа сэмээр кэтээр.

Эбэ илин өттүгэр элбэх сыллаах от ыһаары, бааһына хоруттардыбыт.

Түгэнинэн туһанан, нэһиликтэги тупсарыы үлэлэригэр күннэрин-дьылыларын аахсыбакка кытытыбыт биер дойдулаахтарбар барба махталбын тиэрдэбин. Ытытыллыбыт үлэлэр бары кэнэҕэски ыччаппыт сайдарыгар, олорор усулуобуйа тупсан, дьон үөрэ-көтө үлэлииллэригэр, сынныаналларыгар анаар. Инники-тин да түмсүүлээх буолуоҕун.

Анастасия КОРЯКИНА

Оттооһун — 2016

ДЬЫЛ ТУРАН БИЭРДЭР

Улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын управлениета балабан ыйын 1 күнүнээҕи иһитиннэригинэн, улуус үрдүнэн барыта 691 трактор, 515 звено (175 - механизированнай аңардаах, 8 - көлө-илии, 12 - илиинэн), уопсайа 1693 киһи ходоһага оттуу сылдьаллар. Барыта 18695 га сир охсуллубуттан 22139 тн кэбиһилибит, рулоннаммыт. Ол уопсай былаантан 62,9% туолбут. Былырын баччаларга улуус үрдүнэн балабан ыйын 1 күнүн туругунан 32430 тн бэлэмнэммит, былаан 87,5% туолбут, сиилэс 300 тн, сенаж 150 тн угуллубут.

Нэһиликтэргэ былааннарын толорууларын көрдөххө: Үөдэй 58,9% (1521 га-1773тн), 1Хомустаах 59,2% (1855 га-1529 тн), Партизан 56,1% (1247 га-1499 тн), Никольскай 86,8% (1450 га-1225 тн), Хамафатта 54,3% (1178 га-1292 тн), Хатын Арыы 60,1% (1153 га-2434 тн), Бөтүг 46,0% (1230 га-993 тн), Модут 76,9% (1880 га-2230 тн), Хатырык 62,8% (873 га-1280 тн), Маймаҕа 51,9% (340 га-209 тн), Түбэ 87,9% (1348 га-1282 тн), Арбын 63,9% (502 га-736 тн), Көбөкөн 73,2% (464 га-724 тн), Фрунзе 64,9% (420 га-265тн), 2 Хомустаах 59,5% (849 га-1623 тн), Искра 75,6% (319 га-438тн), Таастаах 70,8% (602 га-903 тн), Салбан 52,9% (578 га-882 тн), Ленскэй 64,0% (906 га-852тн) толордулар.

Уопсай улуус ТХПК-ларын туспа таһаардаахха, 1478 га сир охсуллубут, 1491 тн от кэбиһилибит, рулоннаммыт, уопсай былаантан — 56,0%.

Бааһынай хаһаайыстыбаларга 7707 га сир охсуллубут, 9031 тн от кэбиһилибит, рулоннаммыт, уопсай былаантан — 73,5%.

Кэтэх хаһаайыстыбаларга 9510 га сир охсуллубут, 11617 тн от кэбиһилибит, рулоннаммыт, уопсай былаантан — 57,4%.

Нэһиликтэртэн 70% үрдүгү ытыллар: Никольскай, Модут, Түбэ, Көбөкөн, Искра, Таастаах. Оттон үгүс нэһиликтэргэ былааннарын ортолоттулар эрэ. Тэрээһиннээх, толору техниканан хааччылыылаах бааһынай хаһаайыстыбалар от үлэтин үмүрүтэн эрэр буоллахтарына, механизированнай аңардаах, көлө-илии звенолардаах ТХПК-лар уонна кэтэх хаһаайыстыбалар былааннарын аңарын эрэ аһардылар. Кыстыыр отторун булумаары гыннылар. Кэлэр сылларга элбэх сыгылаах, сүөһүлээх кооперативнай хаһаайыстыбалар техниканан хааччылыыларыгар болгомто ууруллуон наада буолла. Бу сайын курдук күн-дьыл уустугуран биердэбинэ, аңардас көлөнөн-илиинэн оттоон ырааппаппыт буолуо.

Сиилэс 1050 тн былааннаммытыттан 575 тн бэлэмнэннэ. Ол иһиттэн Бөтүг 500, Ленскэй 75 тн укулар. Сенаж соҕотуопкалана илик.

Оттооһун түмүктэнэрэ чугаһаата. Балабан ыйыгар, дьыл туран биердэбинэ, тыа дьонун күүстээх үлэ күүтэр. Кыстыыр оту булунар инниттэн хаалбыт күннэргэ туттумахтан хаалыахха. Устудьуоннар, оскуола үөрэнээчилэр төрөппүттэригэр, аймахтарыгар окко төһүү күүс буолааларын учуоттооһа, үөрэхтэн босхолоон көмөҕө ытыахха диэн этииллээхпин.

Бэйэ информ.

2016 сыл —
Россияға Киинэ сыла

Мин Уус Алдан оройуонун Өлтөх нэһилиэгэр 1925 сыллаахха төрөөбүтүм. Сэри сылларыгар үгүстэр курдук ыраханлык олорубуптут, тагас-сап мөлтөх, ас-үөл тутах, үксүгэр ачык сылдырбыт. Кыайы өрөгөйө кэлбитигэр, үөрүүбүт үксэбитэ.

1958 сыллаахха Салбантан төрүттээх Дмитрий Максимович Сивцевкэ кэргэн тахсыбытым. Кини 50-с, 60-с с. Намна тарбахха баттанар үчүгэй фотограф буолбута. Оччотооҕу кэминэн ылан көрдөхкө, тийэх марка фотоаппараттаа. Кинини тэрилтэлэр, оскуолалар, детсадтар үгүстүк хаартыскаҕа түһэртэрэ ыныраллара.

Мин 1968 сыллаахха оройуоннааҕы культура дьиэтигэр кассиринан үлэлээбитим. «Сардаҥа» кинотеатрыга оччолорго администраторунан үлэлиир Гита Абрамовна Кравец кинотеатрга көһөрбөр сүбэлээбитэ. Ити сыл сэттинни 10 күнүгэр кинотеатр саалатыгар олус элбэх киһи мустубута, сорохторго миэстэ тийибэтэ. Бу күн Саха

ДОЛГУЙА АХТАБЫН

сиригэр гражданской сэрии буолбутун кэпсир «Утро долгого дня» киинэ премьерата буолбута. Киинэҕэ уһуллубут саха артыыстара Наталья Христофорова, Спиридон Григорьев о.д.а. ыалдыттаабытара. Кинотеатр иһэ кизг-куон, сырдык 300 миэстэлээх этэ. Күнгэ алталы сеанска тийэ киинэни көрдөрөр этибит, премьераҕа көрөөччү элбиир, билиэт түргэнник бүтэрэ. Индия, Япония, араб дойдуларын киинэлэрэ буолаллара. Нэдиэлэ инниттэн тэрилтэлэр коллективтарынан сайаапка түһэрэллэрэ, кассаҕа уһун уочарат буолара. Оҕолорго билиэт сыаната 5 харчы, улахан дьонго: 1-2 эрээттэргэ — 20 харчы, 3-7 эрээттэргэ — 35 харчы, 8-13 — 45 харчы этэ. Былааны толорор инниттэн уһатыллыбыт сеанстары онгоробут: киинэ сурунааларын, документальнай киинэлэри

көрдөрөрбүт. Оччоҕо билиэт сыаната 10 харчынан эбиллэр этэ. Былаамытын мэлдьи толорорбут, оройуонна социалистическай куоталаһы кыайылааһынан тахсарбыт, республика үрдүнэн бастааммыт, хаста да «Кыһыл Знамяны» ылар чистэммиппит. Көрөөччү көбүн тардаары элбэх үлэ ытарбыт. Кинотеатр фойета өрүү ыраас, сырдык буолара. Фойеҕа киинэ артыыстарын мэтириэттэрэ, киинэлэр афишалара ыйанан тураллара. Афишалар сотору-сотору уларытан иһэллэрэ. Сеанс иннинэ Гита Абрамовна сайынгы, хос сибэккитин эгэлгэтин аҕалара. Ону барытын биһиги, кассирдар, контролердар олордорбут, уу кутарбыт, көрөр-истэр этибит. Таһырдыа кинотеатр палисаднигар баар сибэккилэри, үүнээйилэри эмиэ көрөрбүт. Коллектив эдэр, үлөҕө көхтөөх, барытыгар эппиэтнэстээхтик сыһыаннаһара, бааран туран үлэлиирэ. От үлэтигэр, оҕуруот аһын хомуйууга, араас субьютуньуктарга бары көхтөөхтүк кыттарбыт.

Туһалаах сынһалангы эмиэ бэркэ атаарарбыт, бырааһынныктары, үбүлүөйдэри бэлиэтиирбит, бу барыта үлэ, киинэ сеанса бүппүтүн кэннэ, киэһэ 11 ч. буолара. Мин билигин олус истинник биригэ үлэлээн, алтыһан ааспыт дьоммун: Г.А. Кравечы, Ю.И. Ядрихинскаяны, И.И. Бережневу, Т.А. Новгородованы, Татьяну, Спиридон Тихоновтары, Р.М. Попованы, А.С. Суздалованы, М.В. Белолобскаяны у.д.а. долгуя ахтабын.

Биһиги, бэтэрээннэр, билигин да киинэ бырааһынныгыгар, атырдыах ыйын 27 күнүгэр, сыла айы олус истинник көрсүһөбүт, үлэлээбит кэмнэрибитин, алтыспыт дьоммутун санаан ылабыт.

Манньа үтүө-мааны түгэни бэлэктиир, барытын тэрийэр, түмэр киһитибиэр Вера Дмитриевна Поповаҕа улахан махталбытын тиэрдибит.

Е.К. ПЕСТРЯКОВА
тыыл, үлэ, Саха сири
киинэтин ветерана,
Нам удуһун культуратын
Бочуоттаах үлэһитэ, Ленскэй
нэһилиэк
Бочуоттаах олохтооҕо

Үтүө сонун ЧЕМПИОН КЭККЭТЭ ХАҢЫЫР

Ааспыт өрөбүллэргэ, Кыргызстанга, мас тардыһытыгар аан дойду чемпионата буолан дуттан 191 спортсмен кыттыны ылла. Тынҕаһыннаах күрэхтэһиилэр түмүктэринэн, биһиги мадыһыларбыт 9 кыһыл, биридди үрүн уонна биир боронса мэтээли ситистилэр. Онон көрүг хаһаайытара, саха уолаттара, аан дойду чемпионатын килбиэннээх ситиһинэн, үрдүк өрөгөйүнэн түмүктээтилэр. Хамаанда чилиэттэриттэн бири да хотторуута суох Игорь Дьяконов, Афанасий Платонов, Анатолий Гладков, Виктор Докалов кытыннылар.

Түгэнинэн туһанан, бири дойдулаахпытын, бастыг спортсменмытын Анатолий Гладкову аан дойду чемпиона буолбутунан эбэр-дэлиибит!

Бэйэ информ.

Тыа сиригэр — дохуоттаах үлэни

Аҕыах хонуктааҕыта Бөтүг «Дайыына» бааһынай хаһаайыстыба салайааччытын Н.И. Попованы кытта кэпсэттим. Надежда Ивановна 1999 сылтан хаһаайыстыба тэринэн, оҕуруот аһын олордунан, 2014 сылтан сүөһүнү иттиинэн утумнаахтык дьарыктанар. Улахан хаһаайыстыба салайааччыта манньк үлэтин-хамнаһын билииннэрэр:

—Билигин туругунан уопсайа 100 төбөлөөхпүн, оли иһиттэн ыанар ынаҕа 43, ыйыра 40. Ыйырайдэрибин сороҕун атыга таһаарабыт, сороҕун сүөһү ынабыт. Борооскуларбытын 1,5 саастарыттан туттабыт. Ыам ыйыттан саҕалаан, сайылыкпытыгар үлэ тигинэччи барар. Ылаамытын толорор сыаллаах үлэ үгэнигэр сылдыабыт. 2014 сыллаахха тыа хаһаайыстыбатын министриэтибэтин «Семейная ферма» программатынан 3 мөл. солк. граныгар тиксэммит, 100 төбө киирэр улахан хотонун туппуптут. Хотоммутун толору механизациялаабыппыт (автодойка, автопоилка, ынах саадын таһаарар тэрил). Тэрибитин барытын Россия иһиттэн атылааспыппыт. 3 үлэһиттээхпиз: 2 ыанньыксыт, 1 сүөһү көрөөччү. Сайын быстах кэмнэ бостуук наймылаһабын. Бу сайын 2 Модут оҕото Айыллаан, Эрчим Охлопковтар ыйыра аһааччынан үлэлээн абыраатылар. Үлэһиттэри хамнастарын Намнааҕы үлэнэн хааччыар киини кытта «Организация общественных работ на селе» программанын сөбүлүн түһэрсэн уонна бэйэм эбэн төлүүбүн. Техническай усулуобуйабыт кэмэ бүтэн, уоппут суох. Дизелинэн холбонон уоттанабыт. Күнүнэн уот ылар тэрили атылаһаммыт тутта сылдыбыппыт да, кыамтата кыра буолан кыайбат. Ынахтарбыт тохсунньу-кулун тутар ыйдарга маассабайдык төрөөбүттэрэ. Бэс, от ыйдарыгар күнгэ 450 л үүтү ыабыт буоллаһытына, атырдыах ыйыгар 300 л ыы олоробут, үүпүт сыата, ортотунан, 3,9%. Үүтүм сыата өссө үрдүк буолуодун, эдэр ынаҕым элбэх. Саас эрдэттэн эбии аһааммыт, былырыннытааҕар элбэх үүтү ыабыт. Күнгэ 2-тэ ыабыт. Үүт сойутар баахтаах буоламмыт абыранны-

ХАҢААЙЫСТЫБА - САЛАЙААЧЧЫТЫНАН

быт. Үүпүтүн Модут арыс собуотугар туттарабыт. Уу баһар массынабыт күн өрүү-өрүү туттар уубутун баһар.

Олохтоох бэтэринээрдэр ый аайы маститка анализ ылааллар, төлөбүрдээх ветеринарнай чинчийиллэри онороллор.

Материальная баазабыт ту-

Беларусь-1221, 1 Донгфен, оттуур, хортуюска ыһар, хомуйар тэрил толору комплектары атылааспыппыт.

30 га оттуур сирдээхпит. Быйыл 100 тн оту бэлэмнээбитим. Кыһын алаастан таһабыт.

Тыа хаһаайыстыбатын уонна улуус тыатын хаһаайыстыбатын управлениетын өйбүлүнэн толору туһанабыт.

Кыһалдалар бааллар, ол курдук, уматык сыаната күн-түүн үрдүү турар, уоппут техникаскэй хааччылыгытыгар 5 мөл. солк. суумалаах бырайыак оноттордубут, үбүн экиретиэхтээхпит.

Кэлэр сыл былаан бөбөлөөхпүт: Алтайтан 50 саҕа бороуда сүөһүлэри аҕаларга сайаапкалаабыппыт, аныгы үрдүк кыамталаах техникалары атылаһа хыптытын баһарабыт. Балазан ыйын 7-8 күннэригэр Бүлүүгэ «Беспривязное содержание племенных коров» диэн республикатааҕы семинарга кытаары бэлэмнэнэбит. Кэргэним Петр Кустурович Барнаул куоракка «День поля» диэн быыстапка-дьарбанкаҕа кытан кэллэ. Кэргэним, уолаттарым Александр уонна Иван улахан хаһаайыстыбабыт таһаарылаахтык үлэлииригэр төһүү күүс буолаллар.

Н.И. Попова салайааччылаах «Дайыына» бааһынай хаһаайыстыба 17-ис сылын тыа хаһаайыстыбатын бороудуусууатынан олохтоохтору хааччылан кэллэ, республикаҕа бири туруктаах хаһаайыстыба буола сайынна. Уолаттара төрөппүттэрин утумнаан, туспа хаһаайыстыба тэринэн, туруу үлэһиттэр.

Анастасия КОРЯКИНА

Үөрэх баар — бараммат баай

УСТУДЬУОН ҮРДҮК ААТЫГАР

Балазан ыйын 1 күнэ — Билии күнэ. Маннайгы кылааска киирэр кырачааннарга долгутуулаах түгэн. Маны тэнэ бу күн устудьуоннарга эмиэ олус истин күн.

И.Е. Винокуров аатынан Намнааҕы педагогическай колледж Билии күнүгэр аһааммыт үөрүүлээх линейкатыгар сырыттым.

Маннайгы кууруска Сахабыт сири аһаас муннугуттан элбэх оҕо үөрэнэ кэлбит. Аан бастаан, линейка аһыллытыгар бастаах

кууруска үктэнэн эрэр оҕолор тьюттордарын кытта параадтан киридилэр. Сыл ахсын колледжка уһуйааччылар эбиллэн иһэллэр, 6 саҕа уһуйааччыны билиһиннэрдилэр.

Быйыл 11 оҕо кыһыл дипломунан үөрэхтэрин түмүктээбиттэр. Колледж саҕа дириэктэрэ Н.П. Мурукучаева, «Нам улууна» МТ баһылыга А.П. Атласов, «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыга А.Г. Новгородов, дириэктэри иитэр-үөрэтэр үлэҕэ солбуйаччы И.С. Суздалова эбэрдэ тылларын эттилэр.

Саамай долгутуулаах бастаахы чуораан тыаһа буолла. 4-с куурус устудьуона, туйгун үөрэхтээх, норуоттар икки ардыларынааҕы күрэх кыайылааҕа Егорова Елизавета уонна 1 куурус устудьуона Өлүөхүмэттэн сылдыар Кульбертинов Владлен чуорааны тыаһаттылар. Линейка кэнииттэн устудьуоннар куратордарын кытары кылаас чааһыгар тарҕастылар.

Маннайгы кууруска киирбит оҕолор устудьуон үрдүк аатын сүктүлэр.

Ыал — ыччатынан

КӨБӨКӨН ЭДЭР УЧУУТАЛА

Устудьуоннар үөрэхтэрин түмүктээн, ханна үлэли баралларын толкуйданаллар. Билигин нэһиликтэргэ эдэр специалистар элбээтилэр. Нэһилиэк сайдара ыччаттан тутулуктаах.

Саҕа үөрэжин бүтэрэн, нэһиликкэ учууталынан аһааммыт Петров Сарыал Семенович кытта кэпсэттим:

— Сорох эдэр дьон киин сирдэргэ тардыһаллар, оттон эн туох санааттан нэһиликкэ үлэли бардын?

— 2011 сыллаахха Көбөкөн

орто оскуоланын үөрэнэн бүтэрибитим, онтон И.Е. Винокуров аатынан Намнааҕы педагогическай колледж уруһуй, черчение салаатыгар 4 сыл үөрэммитим. Педагогическай практикабын үөрэммит оскуолабар Көбөкөнгө бардым, үөрөппит учууталларым сүбэ-ама биэрбиттэрэ, биһиэхэ үлэли кэлээр диэн ыһырытылар. Үөрэхпин бүтэрэбэр учууталлыыр баһа санаа суоҕа, онтон учууталлыыр эбиһин диэн төрөөбүт дойдубар, Көбөкөммөр, үлэли-хамны каллым. Уруһуй, черчение уруктарын биэрэбин, 8-с кылааска кылаас салайааччытынан аһаатылар.

С а л ы м - с о р у г у м : үөрэнээччилэргэ билибиттэн бэрээн, оҕолору олоххо бэлэмнээн, ситиһиллээх дьон тына иитэн таһаарыт. Учуутал оҕо иккис төрөппүт кэриэтэ буолуохтаах.

Төрөөбүт дойдум сайдарын туһугар кыах баарынан кыһаллыам, үлэлиэм-хамным.

Эдэр дьон туохтан да чаһыйбакка иннигит диэки баран иһин. Киһи сатаабата бу олоххо туох да суох, барыта бэйэбиттэн тутулуктаах.

Аксинья ТАТАРИНОВА

Быыбар - 2016

1. Дьонун олох социальнай ыстандаарта

Биһиги социальнай-экономическай өттүнэн туруктаах олох чуолкай нурматын олохтоон, хас биридди киһи сарсынныга эрэллээх, оҕолорун иитэр кыахтаах буоларын ситиһиэхпит. Россия гражданнара хас бириддибит үчүгэй хаачыстыбалаах олохтоох буолар бырааптаахпыт. Бу мань тэрийэргэ кыах суох буолбатах, баар!

Либеральной толкуйдаах экэнэмиистэр уонна чуноубунньуктар утараллар? Биһиги кинилэр сөбүлөнгөнүн ылыахпыт!

2. Үлэтэ суох буолууга сэрри биллэрэбит

Россия экономикага тобулдууларас өйдөөх, ураты толкуйдаах уонна сатабыллаах илиилээх дьонго салгынгна курдук наадыйар. Кинилэр дойдубут уонна хас биридди регион саналыы сайдыытын тобулуохтара. Ол эрэри, дьон-сэргэ үлэ суоҕуттан, төрөбүт дьизгин хаалларан атын сиргэ көһөргө күһэллэр. Манньк букатын сатаммат! Биһиги регионнарга үлэҕэ наадыһы уонна үлэ

миэстэтин былааннааһын чуолкай систимэтин оноруохтук. Хас биридди чизинэй үлэһит үчүгэй хамнаһы аахсар буоларын ситиһиэхпит! Сокуону кэһэн туран тас сиртэн балысханлык кэлэр иммиграннар халҕаһаларын бэрээдэктиэһипит, чэпчэки сыанаҕа үлэһит

хайаан да улахан хонтуруолга ылыллыахтаах.

Бюджет үбүнэн көмөлөһүннэрэ олорон дьону сымыйалыыр уонна халыыр тэрилтэлэри кытта силиэдэбэтэл кэспэтиэҕэ.

4. Элбэх оҕолоох ыаллары - өйүүргэ!

Биһиги дьизэ кэргэни тэри-

быһыны тэнитэр хара айыылаах дьону күүскэ сэмэлиэххэ, утарыахха!

5. Дьобус уонна орто биисинэһи өйүүххэ.

Дьобус уонна орто биисинэскэ 5 сыл болдьохтоох нолуоктан сынныалаһы биллэрэбит. Предпринимателтэн

хаачыстыбата куораттан хаалсыбатыгар улахан болҕомто ууран үлэлиир наада. Нэһилиэк инфраструктуратын санардан тыа сиригэр олорор барыстааһын, табыгастааһын тэрийэр наада.

Бырабыллыбыт дьизэлэрдэ-эх суола-иһэ суох түнкэтэх олохтоох дэриэбинэ былтыргы көстүү буолан умнууга хаалыаҕа!

7. Физкультура уонна спорт Доруобай уонна эт-хаан өттүнэн чэбдик нэһилиэнньэ - дойду сайдыытын сырдык түһэ. Биһиги регионнар кииннэригэр физкультурнай-чэбдигирдэр комплекстары тутуохпут. Манна ким баалаах кэһэн спордуна дьарыктаныаҕа. Нэһилиэнньэ өйбүлгэ наады-йар араҕата спорт тэрилтэлэригэр босхо сылдыһаҕа. Биһиги хас биридди оройуон киинигэр спортивнай быласааккалары уонна стадионнары арыһыахпыт. Оттон олбуор аайы араас спортивнай тренажердары туруоруохпут.

Дойдуга физкультураны уонна спорду киэнник тарҕаһыахпыт.

Петр Михайлов-Эр Чабыл

(босхо таһаары)

«РОДИНА» ПАРТИЯҒА КУОПАСТЫЫРГА СЭТТЭ ТӨРҮӨТ:

кэлэрин туруорсар олохтоох тойоттору уодьуганнаахпыт.

Онтон сүрүбэ суох уоруйахтар, талабырдыгтар Россиятан суһаллык тэскилииллэрин ситиһиэхпит!

3. Эмтэни уонна үөрэҕири босхо буолуохтаах

Доруобуйа харыстабылын уонна үөрэҕири эйгэтигэр коммерциялыгы тохтоуоҕоҕа. Дойдубут Сүрүн сокуону көмүскүүр социальнай мектиэлэрэ аты-тутуу табаара буолаллара хайдах даһаны сатаммат. Таһаарылаахтык үлэлиир коммерческэй үөрэх кыһалара эбэтэр доруобуйа кииннэрэ үлэлиэхтэрин сөп, ол эрэри өнгө хаачыстыбата

нии, дьоллоохтук олоруу үрдүк сыаннастарын өрө тутабыт! Дьобун олохтоох, дьолоох ыаллар - уопастыба туруктаах олоҕун сүрүн тутуллара. Биһиги «Россия ыаллары федерацията» диэн нуруот пундатын тэрийэн, дьизэ кэргэн институтун, ийэ, аҕа буолууну, оҕолору, кырдыаҕастары көмүскэһингэ уонна сайыннарыыга анал программалары үлэлиэхпит. Ыал диэн үрдүк өйдөбүлү кытта проблема, тийиммэт-түгэммэт олох буолбакка, сарсынны күннэ эрэллээх нус-хас, байылыат олох диэн санаа үөскүөхтээх.

Оҕо төрүүр кэскилин быһар аборт уонна араас сидьин

барыһырыан баһарар чуноубунньугу кытаанах эппиэккэ тардарга. Бастын үлэлээх хампаанналар государствоттан өйбүл тутуохтара. Биисинэһи сайыннарыы Национальнай баанын тэрийиэхпит. Экономика сайдыытыгар орууллаах үлэлээх хампаанналарга анал усулуобуйа тэриллэҕэ.

Олигархтары, биир күннээх фирмалары уорбут үптэрин төһүннэрэргэ модьуйуохпут, сокуон иннигэр эппиэккэ тардыахпыт!

6. Тыа сирин олоҕун сөргүтүүхпүт.

Бүтүн Россияҕа тыа хаһаайыстыбата тыын суолталаах салаа. Онон тыа сирэ олоҕун

Отуу уота

(Кривошапкин Дмитрий Ивановичка)

Элбэх да былааннаах, Эгэлгэ талааннаах, Энциэли хочотун Биир кэрэ қиһитин, Үлэһит үтүөтүн, Нэли сирин талыытын, Бартыһаан бастыңын, Миитэрэй атасын, Убайылы кэриэтэ Уруурзуу санаалыын, Холуусчут хоһуунун, Алгысчыт ааттааһын, Тойуксут туйгунун, Олоңҕо доһорун, Оһуоһай оонньуутун, Эһиэкэй этиитин, Эгэлгэ дэгэтин, Айылыҕа қэрэтин,

Хоһуулар-дьүһүһүр

Дорһоонноох тойугун, Биһирши сөгөлүһүн, Ылысыра көрөлүһүн, Холоһой тылынан Хоһооллор қолбоотул, Ылбаһай ырынан Ырыабар ыллаатылы.

Миитэрэй эйиэхэ - Күн сирин талбатын, Бу лианна эбиэххэ Сылаас күн сылалыын, Қиэң қаллаан қулуһун, Айылыҕа далбарын, Арчытын, алгыһын, Баһарыаһ эбиһин.

Баһабын қытыаран Алгыспын аныыбын, Хоһоонул тылларың Эйиэхэ аныыбын.

Хоһоонул тыллара Эйиэхэ тиийгиннэр,

Қынаттаах ырыалар Қубалыы дайдыһнар.

Быстыбат ыралар Батыһар буоллуннар, Ылыылаах санаалар Сизэттиһэн истиннэр.

Үлэттэн астыныы, Толору дьоллоңуу,

АТАСТАР МИИТЭРЭЙГЭ

Ыраны толоруу - Бу дьыңнээх ситиһиши. Олохтон дуоһуһуу, Астынан уоскуйуу, Улусулаһан қэрэлээх, Дьол-сорғу уйалаах.

Атаһылы, Миитэрэй, Астык да қиһигин, Бар дьонун, Миитэрэй, Астынар эйиһигин.

Эн чаһыы даһаны Айылыҕа оһото, Билигин даһаны Ис қуққун оонньоото, Сайаһас санааһын, Ылыылаах ыраһын, Сүрэһиң сылааһын, Өбүэң алгыһын,

Үйэттэн үйэһэ Өлбөккө-өспөккө, Бар дьоллор тиийгин дигэн Олоххун аныығын.

Баараһай тиит буолан Байбайан үүнэ тур, Аар қатың буолаңнын Қиэрқэйэн туһса тур.

Баһарыалы, Миитэрэй, Атасыңар, Эйиэхэ, Төрөбүт төрүт буор Тылыныыта, қуйааһа, Ис қуққар иңиэхтин, Қуққар қуқ эбиэхтин.

Қырдыары қиэр қыдаан, Эдэрғэр эргиллэн, Қырдалға қырайар Қылыһыт аатыран, Қуөрэгэй ырыатын Холуусқар ыллалан, Дойдугун, бар дьонңун Тойуққар хоһуһан, Айыһыт хотунун Арчылыы сылдыһаһтын, Талааның табыллан Эбиллэн иһиэхтин.

Юрий Васильевич ПОТАЛОВ-САРҒЫН

Үөһэ Бүлүү Намыгар оскуолаҕа бииргэ үөрэммит үөлээннээһим, ааттаах атаһым Даралпыһа Саһаар, аһам табаарыһа Бэстэри-киэп Оһоноон уола Урусулаан дьизэ-уот туттан, оһолонон-урууланан, үөрэ-көтө, байан-тайан олоһоллор. Саһаардаах Урусулаан куруук «биһиэхэ кэл, бултуохпут-алтыахпыт», - диэн ыңгыраллар да, өрүү соло суох курдук буолан иһэрэ.

1990 сыллаахха күһүн, икки сыллаах уопускабын ылан, уолаттарбар бара сылдыарга сананым. Сэбиэт председателэ ааттаах киһи, хаалтыспын баанан, көстүүм, плащ кэтэн (саа, таһас-сап антаһ көстүү диэн буолтун аанһа) Дьокуускайга киирэн, кэһии ыһыктанан айаннаатым.

Өр буолуо баара дуо, салгың аала барахсан Үөһэ Бүлүү буордугар аһалан, сүөкэтэлээн кэбистэ. Сөмөлүөттэн түһэн, соннун сирин көрөөрү, саңа олоһоон эрдэхпинэ, Саһаардаах Урусулааным бу сырсан мөтөрүһэн кэлэннэр, дорообо-дыраастыһы бөһө буолла. Түң-танг түһэрэн, матасылы-кыл көлөөскөтүгэр олортулар да, Нам диэки элээртилэр. Ыалдыт киһини дьизэ-

ХААЛТЫСТААХ БУЛЧУТ

уокка тохтотон, чэйдэтэн, сылаа таһааргаран, таһас-сап уларытыһанан баралларини диэн лаппа бүк эрэнэн, үөһэ-аллара, ингэри-таннары (тыа суола хайа аанһа буолуой, ардах кэһиттэн), өрө эһиллэ иһэн саныыбын. Дьонум буоллаһына, тохтуур ааттара суох, бөһүөлөккэ тохтообокко, үргүлдүү аһан, улахан соһус күөл кытылыгар кэлэн хорус гыннардылар. Быыл буолбут таһаспын тэбэнним, сирэйбин-харахпын ноһубуһунан сотуннум, онтон өйдөөн көөртүм, биир киһи (Урусулаан кэргэнин быраата) чэй өрбүт, собо бөһөнү буһарбыт, сороһун үөлбүт, сиргэ салапаан тэлгээн ас бэ-

лэмнээбит.

Саһаардаах Урусулаан оһун-төлөн абытайа, дьэ, кэспээн-ипсээн, күлэн-салан алларастаһы бөһө. Күөллэригэр сүүрбэ илими үһпүттэрин, ол илимнэри Урусулаан баайытын, сарсыарда туран тэриллэрин көрүөхтээхтэрин уонна эрдэ соһус куобахтыы барыахтаахтыын былдыһа-былдыһа

кэспээтилэр. Бүгүн киэһэ эдэр оһо сааһы санатыһы, аһаһын-сизһин буолуохтааһын тоһоһолоон эттилэр. Кырдык да, үтүө киэһэ буолбута. Эһис күөл собоһун сииһи, күһүннү сылаас, чуумпу түүн оһо сааһы санаһар наһаа да күндү, кэрэ буоллаһа...

Сарсыарда уһуктубутум, отуум иһигэр ким да суох. Өһөйөн көрбүтүм, Саһаардаах хайыы-үйэһэ илимнэрин көрөн таһсыбыттар. Балык бөһөнү ылбыттар. Үөрүү-көтүү, өрө күүрүү, көрдөөх тыл-өс дэлэйбит. «Ыл, кэл эрэ, доһор, хаалтыстаах булчут, көр соһолорһун», - хаадылыһыллар.

Чэйдээт даһаны, миэхэ эрдэ саа ылбыттар, куобахтыы бардыбыт. Ыт мунна баппат тыаһа, хаалтыстаах сылдыартан ордук эрэй суоһа чаһы. Плащпын, хаалтыспын кытта күнү быһа өрө мөһсөн, үлтү сылайан үстүү куобахтаах отуубутугар кэллибит.

Сылааны таһаарарга диэн ааттаан «чэйдээтибит», итиһэн-кутуйан, сылаа таһсан,

кэспээн-ипсээн, эһии тэптэн, ырыа-тойук элбээтэ.

Арааһа, сарсыарда диэки утуйдубут быһыылаах. Түүнү быһа кэспэһипит дьон бүгүн хойутуу турдубут. Эһиэттээн, балыкпытын-куобахпытын матасыкылыга олорон, дэриэбинэлээтибит. Хата, бу «Минскэй» сымнаһас баһайы матасыкыл эбит. Тиийэн, Саһаар булуһун саһанһа-тыгар булһутун уурдубут да, дьизэ таарыйбакка даһаны, аны өрүскэ тутунуоктуу диэн ааттаан киридибит, эһиэ хаалтыстаах... Күнү-түүнү быһа ууну булкуйан син булһуйдубут. Сарсыарда түөрт чаас

саһана чэй өрөн аһаатыбыт. Өр баһайы кэспэтибит. Хаалтыспын уһулан ылан, уутун ыктым, сиппэр угуннум. Хааллаан сырдыһа, дьэ, хомунан дьизэлэтибит.

Дьизэ тийиһипит, дьизэ хатаһыннаах. Саһаар кэргэнэ оһолорунаан отоннуу барбыттар. Күлүүс тылын булбакка, таһырдыа олордубут. Өлүүбүн хортуон дьааһыктары булан, окко суулаан бэлэмнээтилэр. Мин таһаспын-саппын бэрээдэктэнним, ыраастанним. Суунан-тараанан, хаалтыспын баанан, хараһым дьэңкэрдэ...

Дьэ, ити курдук, Саһаарым да, Урусулааным да дьизэлэригэр сылдыһабакка, биирдэ да дьизэ хоммокко, таһырдыанан кылдыан, көстүүмнээх хаалтыспын уһулбакка, үс күнү быһа бултаан-алтаан сылдыһыппын санаан күллүм, ахтыһы күһнэ оһунун сөһтүм.

Хаалтыстаах булчуту массыналарыгар олордон, күнүс икки чаастаах самолекка илдээн атааран кэбистилэр.

Итинник таһастаах хаһан да бултуу илигим.

А. ДУНАЕВ

СИА СИТИМИТТЭН

Бу күнүргэ Владивосток куоракка буолбут Илинги экономическэй иккис форумга «Колмар» компания уонна Саха сириг холбоһуктаах бырайыактарын билиһиннэрдилэр. Саха сириг баһылыга Егор Борисов уонна компания генеральной дириэктэрэ Сергей Цивилев символ быһыытынан оноһуллубут чохтоох бастакы вагону Японияҕа ыыттылар.

«Россия таһымыгар Саха сирэ инвестиционнай бырайыактары көхтөөхтүк уонна көдүүстээхтик киллэрэр. Кэлинги сылларга Саха сириг экономикаҕа инвестиция быһыытынан элбэх үбү-харчыны уктубут. Ол аата, көбүлээһинэр өрөспүүбүлүкэ сиригэр-уотугар ыытылаллар. Судаарыстыба уонна чааһынай хардарыта биригэ үлэлээһин үтүө холобурунан «Колмар» чоҕу хостооһунна бырайыага буолар», — диэр Ил Дархан.

Аан дойду ырыынагар улахан наадалаах Саха сириг собуруу өттүгэр хостонор чох саппааһа 49 млрд тахса тонна. Баайдаах сири туһаҕа таһаарыны РФ бырабыыталыстыбата өйөөбүтэ. Ол иһигэр «Колмар» компанияны. Билигин Инаглинскыйдаабы

ЕГОР БОРИСОВ «КОЛМАР» БАСТАКЫ ЧОБУН ЯПОНИЯҒА ЫЫТТА

баайдаах сиргэ диэри тимири суолтийдэ, электрорезниргийэ чэрчитин тардыы түмүктэнэн эрэр. «Бырайыак инфраструктуратын хааччыыһыга 3-тэн тахса млрд солк. ыытылынна. Ити суотугар «Колмар» сайдар кыахтанна. Урукку өттүгэр компания сылга 50 тыһ.тонна чоҕу хостуур эбит буоллаҕына, билигин ити көрдөрүү 4 мөл.тоннаҕа диэри

тийдэ. Огортон таһаары таһыма үрдүү турар», — диэтэ Егор Борисов.

«Колмар» компания генеральной дириэктэрэ Сергей Цивилев Саха сириг собуруу өттүн ханна да суох сиригэн ааттыыр. «Манна баар элбэх баайдаах сири туһаҕа таһаарыахха наада. Федеральной киин уонна Саха сириг өйөөбүллэрэ суох урукку өттүгэр ити кыаллыбат этэ. Мин Егор Афанасьевичка өйөөбүлүн иһин махталым мунура суох улахан. Биһиги хардарыта дьайсыылаах үлэбит үтүө түмүктээх буолуобар бүк итэҕэйбим. Кырдык, сайдыыбыт тэтимэ биһигини кытта үлэлиир дьону сөхтөрөр», — диэр киини.

Инаглинскыйдаабы баайдаах сиргэ бүгүн фабрика үлэтин саҕалаата, чох бастакы тонналар Японияҕа бараллар.

Руслан БАСЫҒЫСОВ

Хас сыл айы балаҕан ыйын иккис бээтинсэтигэр арыгыта суох олоҕу киэнник тарҕатыы күнэ Саха сириг баһылыгын

АРЫҒЫНЫ УТАРЫЫ КҮНЭ БЭЛИЭТЭНИЭБЭ

уураабынан бэлиэтэнэр. Бу күн арыгыны атылааһын өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн бобулар.

Арыгы атытытын хонтуруоллуур судаарыстыбаннай тэрилтэ быйыл балаҕан ыйын 9 күнүгэр арыгыны, ол иһигэр шибэни атытылааһыны тохтотор туһунан ыгырар.

Аты тэрилтэлэрэ бу туһунан иһитиннэриилэри эрдэттэн

таһаарыахтаахтар.

«Тэрилтэ салайааччылары, кэтэх предпринимателлэр! Өрөспүүбүлүкэтин, оҕолорун, сиэннэрин инникэлэрин туһугар сүрэхинэн-дууһатынан ыалдьар хас биридии киһи арыгылааһыны утары буолуохтаах», — диэн управление туһулаан этиитигэр суруллар.

Атырдыах ыйын 31- балаҕан ыйын 2 күнүгэр Булуҥ улууһугар ыччат миниистирэ Афанасий Владимиров кэлэн барда. Кэлбит бастакы күнүгэр киһи култуура-спорт комплексын аактабай саалатыгар улуус ыччатын кытта көрсөн кэпсэттэ.

Афанасий ВЛАДИМИРОВ: БОЛҔОМТОНУ ХОТУ УЛУУСТАРГА УУРУОХХА

диэн ис хоһоонноох диплому үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттарда. «Төгүрүк остуол» кыттылаахтара миниистиртэн интэриэһиригэр боппуруостарын ыйыттылар. Бу кэннэ Афанасий Владимиров 1 Тиксии уонна 3 Тиксии бөһүөлэктэригэр олорор элбэх оҕолоох эдэр ыаллары кытары көрүстэ, кэпсэттэ.

Афанасий Владимиров: —Били күнүгэр улуустарга ыытыллар линейкаларга хас сыл айы бырабыыталыстыба чилиэннэрэ үгэс быһыытынан кыттыны ылабыт. Бу сылга Булуҥ улууһугар миигин ыыттылар.

Үөрэх миниистиринэн үлэли сылдьан улуус нөһүлүктэринэн барытынан сылдыбыктым, оһон Булуҥ улууһун бэрт үчүгэйдик билэбин. Түгэнинэн туһунан Тиксии уонна Булуҥ улууһун олохтоохторун Били күнүнэн эвэрдэбин тиэрдэбин.

Саха сиригэр бэрт элбэх көхтөөх, талааннаах эдэр дьоннор бааллар. Киһилэр ыччат минис-

— оҕуола иһинэн волонтердар этэрээтэрин тэрийии. Билигин Саха сириг үрдүнэн ити үлэ бара турар. Хомойуох иһин, Булуҥ улууһугар ити хамсааһын бытаннык барар. Ол курдук оҕуола-ларга баар үөрэнээччилэр түм-сүүлэрин өйөөн, сүбэ-ама биэрэн, үлэлэһиэххэ наада. Оһон биһиги бу хайысхаҕа үөрэх министир-риститэтин кытта биригэ үлэ-

тириститэбэтэ ыытар бырайыактарыгар, конференцияларыгар кытталлар, ону таһынан дойдун үрдүнэн ыытыллар форумнарга кытталлар. Эдэр дьон өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн ханнык бырагырааммалар үлэлиилэрин билиэхтээхтэр, мань таһынан биһиги эдэр ыалга болдомтобутун уура-быт. Билигин Хоту улуустарга улахан болҕомто ууруохха наада, оннук үлэ билигин бара турар. Холобура, «Молодежь Арктики» форум ыытыллыбыта, бу сылга форуму ыытары былаанныы сылдыбыт.

Биһиги биир сылбыт буолар

лээн саҕалыахпыт. Ол курдук, Дьокуускай куорат 2000 кэригэ волонтердара норуоттар икки ардыларынааҕы «Азия оҕоло-ро» оонньууларга кыттыны ылыттарга, субу састааптан 5 оҕо Рио-Де-Жанейро куоракка ыытыллыбыт Олимпийскай оонньууларга волонтер быһыы-тынан баран кэллилэр. Бу көхтөөх оҕолоор баалларын көрдөрөр уонна киһилэргэ ханнык баҕарар ыытыллар улахан тэрээһиннэргэ итэҕэйэр.

Харысхан ПОПОВ

КЭРИЭСТЭБИЛ

Күндү оҕобут, убайбыт Гаврильев Дмитрий Владимирович бу орто дойдуттан барбыта бу дьыл балаҕан ыйыгар үс сылын туолар.

Бу кэм устата кинини ахтан-санаан кэлибит. Түөрт биригэ төрөөбүттэртэн улаханнара этэ.

Кыра эрдэбиттэн холку, эйэбэс майгылааҕа, элбэх табаарыстардааҕа. Оҕо эрдэбиттэн кинигэни сөбүлээн ааҕара.

Армияҕа этэнгэ сулууспа-лаан кэлэн, Дьокуускай куоракка туттааччы идэтин үөрэнэн бүтэрбитэ. Олоҕун аңарын көрсөн ыал буолбута. Икки кыыс оҕоломмута.

Тапталаах оҕобут, убайбыт, төһө да кылгас олоҕу олордоргун, эн мөссүөнүн, сырдык ыраас санаан өрүү биһиги сүрэхпитигэр баар. Ситэ олоҕорото олоххун оҕолорун салгыахтара.

Быдан дьылларга быраһаай. **Ийэтэ, биригэ төрөөбүттэрэ, кыргыттары, аймахтары**

Кылаабынай редактор Э.Т. Л.А. Ноговицына
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбууааччы — 41496,
хаһыаты тангы — 41332,
бухгалтерия — 41141,
факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ШИ №ТУ14-0216.**
Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа кири-бит суруктар төнөрүллүбэтэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.**
«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таһылына уонна бэчээтигэр сыаҕар бэчээттэннэ. **Аадырыһа:** Нам сэл. Заложной уул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис **Көңүл сыананан атыыланар**
Индекс — Р0005. Тиража — 1186
Бэчээккэ илии баттаньытын графига — 12:00 ч. 05.09.2016 с.
Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 05.09.2016 с.

УУРУОХ ТЫЛЛАР

Убаастыыр ветеран коллегаларбытын **НОВОГОРОВОВА ВАРВАРА КАСЬЯНОВНАНЫ, НЕУСТРОЕВА ЕЛЕНА ИВАНОВНАНЫ** үбү-лүөйдээх кэрэ бэлиэ күнүгүнүнэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Кэлэр көлүөнэни кэрэбэ кэрэһэлээн, күнөр ыччаты үөрэттигэ-иитигэ үрдүк эһиэтинэстээхтик үлэлээн, учуутал, коллега бы-һыытынан сыраҕытын, кыһамныгытын ууран айымнылаахтык үлэлээн кэлбикитин сыаналыыбыт, өйдүбүт.

Күн сириг көрдөрөн, бүөбүйдээн, иитэн, дьоһун ыал буолбут оҕолоргут үөрүүлэрин, ститиһилэрин тэнгэ үлэлэстэн, сиэннэригит минныгэс мичээрдеринэн күүскүтүгэр күүс эбинэн, эдэрдэи эрчи-ми ылынан, уһуннук, дьоллоохтук олоҕоругутар үтүө алгыспытын аныыбыт.

Д.Ф. Алексеев аатынан IХомустаах орто оскуолатын коллектива, ветераннара

БИЛЛЭРИИЛЭР

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУХУН ОЛОХТООХТОРО!

«Төрүт Уу» тэрилтэ, са-һынгы үлэ режимигэр кириби-тин биллэрэр:

«Олонхо» аты дьэитигэр, үлэ күнүгэр 9.00. чаастан 19.00. чааска дылы, баскыһыаннаҕа 10.00. чаастан 18.00. чааска дылы үлэлиир.

Дьэиэҕэ тиэрдэн биэрии дис-петчерэ 10.00. чаастан 18.30. чаас-ка дылы үлэлиир.

Билсэр телефоннар: **8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70.** Баскыһыаннаҕа дьэиэҕэ тиэрд-ии оноһуллубат.

Аппааныга Л. Левин уул. 3 №-гэр атыыланар (урукку ку-лууп кинобудката). Үлэ күнүгэр 9.00. чаастан 18.00. чааска дылы. Баскыһыаннаҕа үлэлээбэт.

«Продаётся 2-хкомн. ч/б квартира в г. Якутске в р-не Елочки (2-й этаж, теплая, газ, хо-лодная вода). Снос в 2018 г. в рам-ках застройки 93 квартала. За-стройщик «Строймонтаж-2002». Цена — 1900 т.р. Торҕ.
Тел. 8-964-429-17-59

«Продается новый дом (148м2), свет, газ, л/в. Участок 16 сот., гараж на 2 а/м. Находится

в с. Намцы, ул. А. Пушкина. Торҕ. Варианты.

Тел. 89142742909

«Атыыланаллар: дьэиэ, га-раж, бааннык срубтара. Илдьэ-бит, туруоран биэрэбит.
Тел. 89142344447 (vatsapp)

Балаҕан ыйын 1 күнүттэн «Трактор» операция ыытыл-лар. Атырдыах ыйын 25 күнүт-тэн балаҕан ыйын 25 -гэр диэри «Болҕойун, оҕолор» месячник бара турар. Оһон суоппардар сэрэхтээхтик, болҕомтолоохтук айаннаан!

ГАИ

«Сдаю комнату одинокой женщине в 3-хкомн. квартире в центре с. Намцы.
Тел. 89841197554

«Продаю УАЗ бортовой 2003 г. с документами. УАЗ-фермер 2006 г. без документов. Цена за обе — 255 тыс. руб. Отдельно не продается.
Тел. 89243665760

«Продаю кран «Пионер» без троса. Цена — 35 тыс.руб.
Тел. 89644242362

«Грузовые перевозки.
Тел. 89644258617, 89841160270

<p>МКУ «Управление образования» МО «Намский улус» выражает искреннее соболезнование родным и близким в связи с кончиной СТЕПАНОВОЙ Перепетуи Михайловны, отличника народного просвещения, почетного работника среднего профессионального образования, долгое время проработавшей учителем физики в Намской средней школе</p>	<p>Биригэ үөрэммит, үлэлибит чугас доҕорубут, Партизан нэһилиигиттэн төрдүттээх СТРУЧКОВ Павел Семенович ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Стручкова Екатерина Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>
<p>Убаастабыллаах Светлана Герасимовнаҕа, күтүөтүгэр Александрга, Маргарита Герасимовнаҕа, сиэннэригэр, аймахтарыгар Нам бөһүөлэтин олохтооһо, тыыл, доруобуйа харыстыбын ветерана РОЖИНА Фекла Ивановна ыалдьан күн сириттэн барбытынан диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>	<p>Чугас дьүөгэбитигэр, коллегабытыгар Гоголева Матрена Павловнаҕа, киһи дьэиэ кэргэнигэр тапталаах аҕата, эһэлэрэ СТРУЧКОВ Павел Семенович ыарахан ыарыттан соһуччу барбытынан диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>
<p>Күндүтүк саныыр, убаастыыр киһибит, тыыл уонна доруобуйа харыстыбын ветерана РОЖИНА Фекла Ивановна уһуннук ыалдьан күн сириттэн барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>	<p>1 Хомустаах орто оскуолатын 2 «а» кылааһын коллектива «Мичийээһн» оҕо саадын методийа Гоголева Матрена Павловнаҕа, кыргыттарыгар Моникаҕа, Николаҕа тапталаах аҕата, эһэлэрэ СТРУЧКОВ Павел Семенович уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>
<p>Күндү дьүөгэбитигэр Маргаритаҕа, эдьийи-гэр Светланаҕа, киһилэр оҕолоругар, чугас аймахтарыгар тапталаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, тыыл, доруобуйа харыстыбын ветерана РОЖИНА Фекла Ивановна ыалдьан олохтон туораабытынан диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>	<p>«Нам улууһа» муниципальнай тэриллии дьаһалтата, улуус мунньабын депутаттара өр сылларга «Нам» совхоз инженер-мелиораторынан, кылаабынай агрономунан үлэлээбит үлэ ветерана СТРУЧКОВ Павел Семенович күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Екатерина Ивановна Ноговицынаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар, аймахтарыгар диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>
<p>Күндү кэргэним, аҕабыт, эһэбит, СР үлэ-тин ветерана, үлэ бочуоттаах ветерана, мэтээл кавалера СТРУЧКОВ Павел Семенович б.д. балаҕан ыйын 2 күнүгэр соһуччу ыарахан ыарыттан олохтон барбытын бары аймахтарыгар, чугас дьонугар диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>	<p>«Нам улууһа» муниципальнай тэриллии дьаһалтата, улуус мунньабын депутаттара өр сылларга «Нам» совхоз инженер-мелиораторынан, кылаабынай агрономунан үлэлээбит үлэ ветерана СТРУЧКОВ Павел Семенович күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Екатерина Ивановна Ноговицынаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар, аймахтарыгар диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>
<p>Күндү кэргэним, аҕабыт, эһэбит, СР үлэ-тин ветерана, үлэ бочуоттаах ветерана, мэтээл кавалера СТРУЧКОВ Павел Семенович б.д. балаҕан ыйын 2 күнүгэр соһуччу ыарахан ыарыттан олохтон барбытын бары аймахтарыгар, чугас дьонугар диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>	<p>«Нам улууһа» муниципальнай тэриллии дьаһалтата, улуус мунньабын депутаттара өр сылларга «Нам» совхоз инженер-мелиораторынан, кылаабынай агрономунан үлэлээбит үлэ ветерана СТРУЧКОВ Павел Семенович күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Екатерина Ивановна Ноговицынаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар, аймахтарыгар диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>
<p>«Нам» совхозка биригэ үлэлибит коллегабыт СТРУЧКОВ Павел Семенович ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Екатерина Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>	<p>«Нам» совхоз киин аппаратаҕын коллектива СТРУЧКОВ Павел Семенович ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Екатерина Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр диригит културбаммытын тиэрдэбит.</p>